

„Az emlékezés erejével...”

Bíróságtörténeti kiállítás- és konferencia-körút

2018-2019 NYÍREGYHÁZI TÖRVÉNYSZÉK

Dr. Janthó László a Nyíregyházi Megyei Bíróság egykori tanácsvezető bírójának szakmai életútja

Janthó László nem töltött be magasabb bírósági szervezeti tisztséget, de pályája során 36 éven keresztül Nyíregyházán végezte bírói hivatását, 23 évig tanácselnökként, így kijelenthető, hogy életútja jelentősen befolyásolta a Nyíregyházán működő bíróság fejlődését, és példát tudott adni az utókor számára.

Janthó László 1915. február 10-én született a Szabolcs vármegyei Nyírájközségben, 1920 szeptemberében kezdte tanulmányait szülőfalujára református elemi népiskolájában, majd 10 évesen beíratott a Debreceni Református Kollégiumba, ahol 1925 és 1933 között végezte tanulmányait. A gimnáziumi érettségi vizsgájt 1933 júniusában tette le jeles eredménnyel, ezt követően felvételt tett a Debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem jog- és Államtudományi Karára.

Egyetemi tanulmányai közben, 1937. október 5-én *tényleges katonai szolgálatra* hívták be a Nyíregyházi Gábor Áron Tüzérszázálhoz. Az akkori években felfejlesztett kállói úti Damjanich laktanyában voltak elszállásolva, ahol naphosszat a menetelést, a lovaglást és a diszszelmét gyakorolták. A ma is létező Bujtosi tavaknál voltak a gyakorló- és lovagló pályák kialakítva.

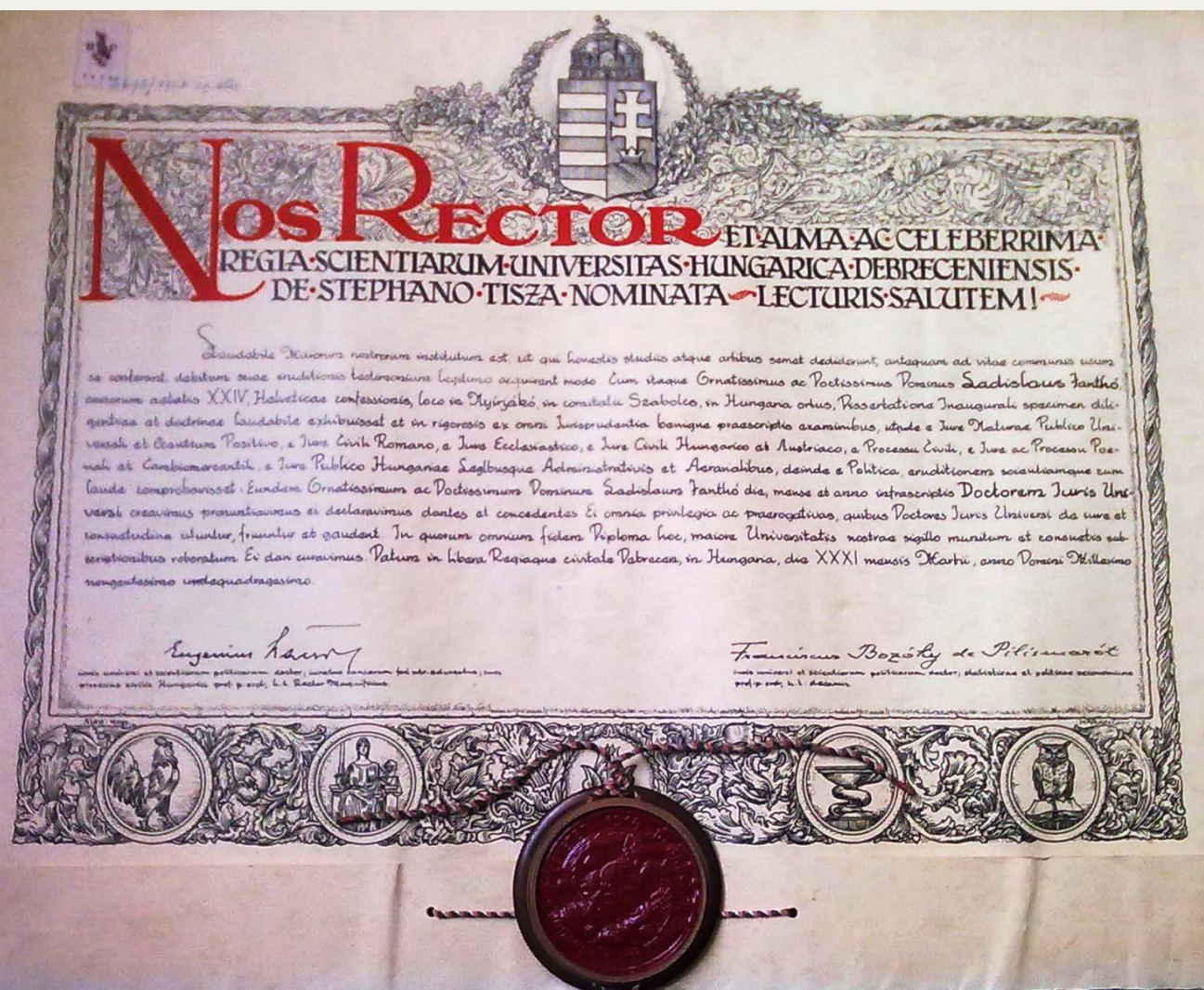
A *tényleges szolgálatból* 1938. december 20-án szerelt le karpaszományos tűzmesteri rangban. A katonai szolgálat emlékeikt maradt meg a tisztí kardja.

A jogi diploma megszerzése után a 6000 diplomás munkanélküli egyike volt négy hónapig, utána két hónapig úgynevezett szellemi szükségmunkát végzett a Debreceni Törvényhatóságon 1939. augusztus 1-től szeptember 30-ig az ADOB, azaz az Állásalan Diplomások Országos Bizottsága segélyezettjeként.

Ezt követően 1939. októberében igazságügyi szolgálatra bocsátotta az igazságügy miniszter. Szolgálati helyéül a Budapesti Királyi Fellebbviteli körületében lévő Bicskei Királyi Járásbíróság lett kijelölve. Azon a járásbíróságon, majd a Szekesfehérvári Királyi Törvényszéken töltötte gyakorlati éveit 1939. október 15. és 1943. december 31. között.

A bírósági ranglétrán felfelé haladva 1939. október 30-án a bicskei járásbíróság mellett alkalmazott ügyességi megbízott állandó helyettesévé rendelte az igazságügy miniszter, majd 1939. december 31-én ideiglenes minőségű bírósági joggyakornakká. 1941. június 30-án bírósági aljegyzővé, 1942. június 30-án bírósági jegyzővé, illetve 1943. június 30-án bírósági titkárrá nevezte ki az igazságügy miniszter.

Janthó László jogi diplomája 1939-ből

Kinevezései 1939–1943-ig

Az úgynevezett bécsi döntések révén, 1938-ban és 1940-ben Magyarország a trianoni békeszerződés értelmében elvesztett területeinek egyes részeit visszakapta Csehszlovákiától, illetve Romániától. A visszaszolgált területeken rövid idő alatt visszaállították a magyar intézményrendszereket, amelyekhez magyar hivatalnokokra, rendőrökre, ügyészekre és bírókra volt szükség.

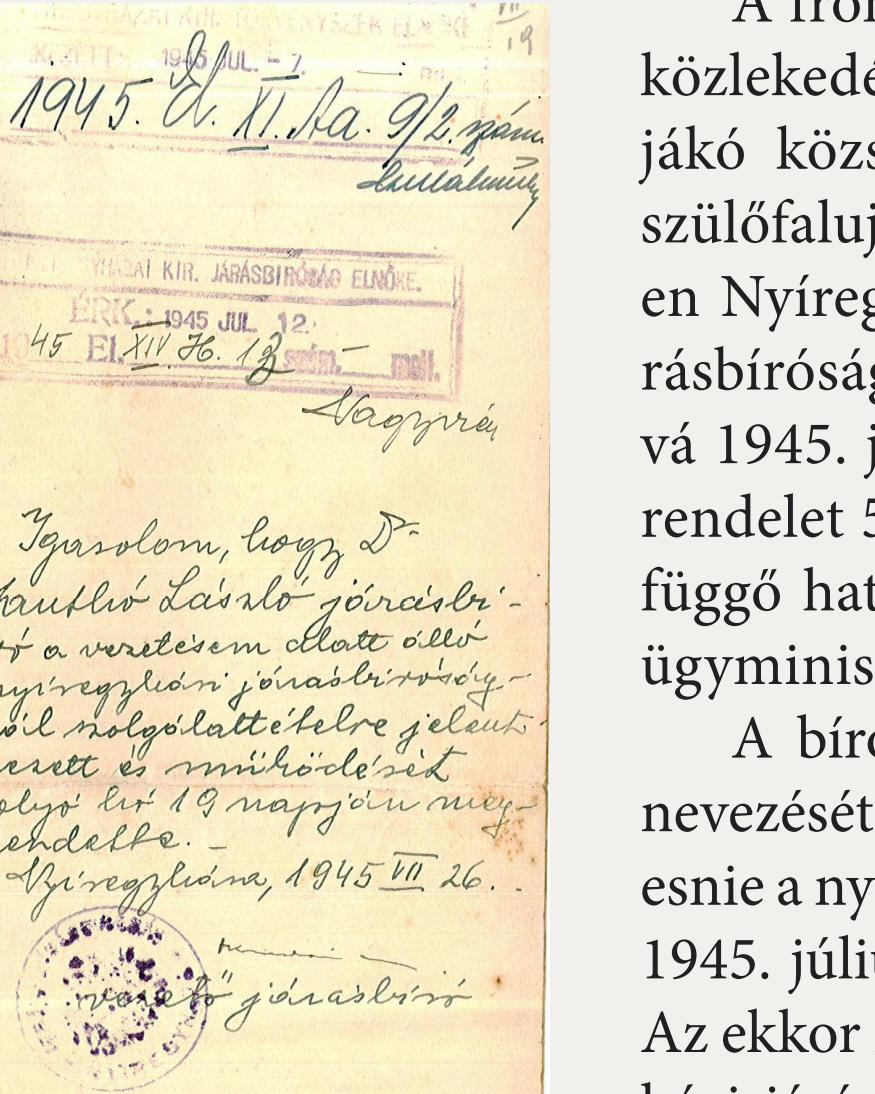
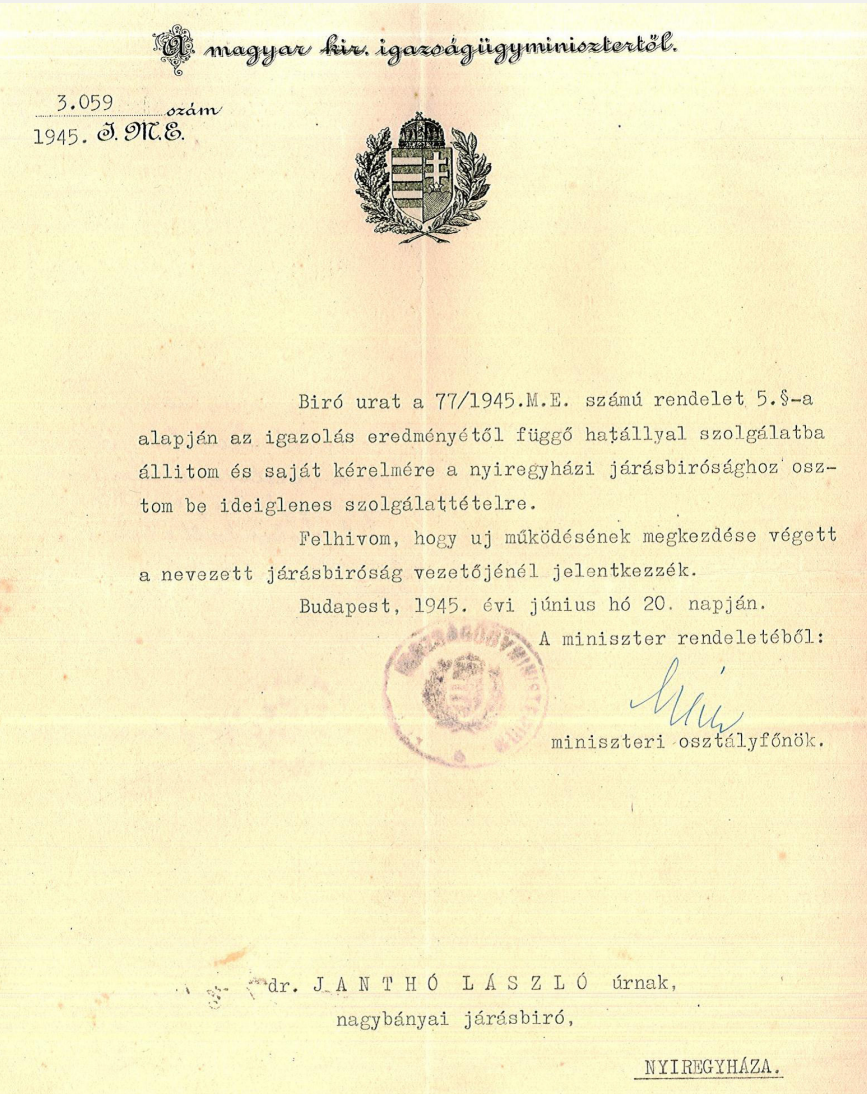
Ezt a lehetőséget ragadta meg Janthó László is, és az Észak-Erdélyben lévő Nagybányán felállított új magyar királyi járásbíróságra bírói tisztséget jelentkezett, sikeresen, hiszen „*az igazságügyminiszter előterjesztésére vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Úr Ö Főméltósága 1943. évi december 3. napján kelt legfelsőbb elhatározásával a nagybányai királyi járásbírósághoz járásbíróvá kinevezni méltóztatna Titkár urat*”. A hivatali eskü letétele végett a szatmárnémeti királyi törvényszék elnökének kellett jelentkeznie.

Polgári ügyekben végezte bírói tevékenységét a Nagybányai Királyi Járásbíróságon, jellemzően tulajdoni- és birtokjogi vitákban, valamint a helyi bányavállalatok ellen indított munkajogi-, nyugdíj megállapítási-,

illette a bányá- és vegyipari tevékenységből eredő kártérítési peres ügyekben.

A nagybányai pár hónapos működést követően Janthó Lászlónak el kellett hagynia a bíróságot, mert 1944 februárjában katonai szolgálatra kapott behívót a Szolnoki 16. Tüzérszázálhoz, amelynek kötelekben 1944. március végétől frontszolgálatot teljesített a Kárpátok északkeleti vonalára mentén kiegészített ű. Árpád-vonalon.

1944. július 27-én szovjet aknatűz alá került a frontszakasz. Egy becsapódó akna rezsze a jobb bokájába fúródott, és sérülten ugyan, de sikerült eljutnia egy közeli, még magyar kőben lévő vasútvonalig, ahol egy beszületéket szállító szelvényre felelték. A sebesülteket szállító vonattal egészen a komáromi hadikórházig jutott, ahol több hónapig lábadozott.

A bíróvá kinevezést tartalmazó hivatalos okirat, illetve az ezt hirtül adó 1944. január 5-ei MTI jelentés

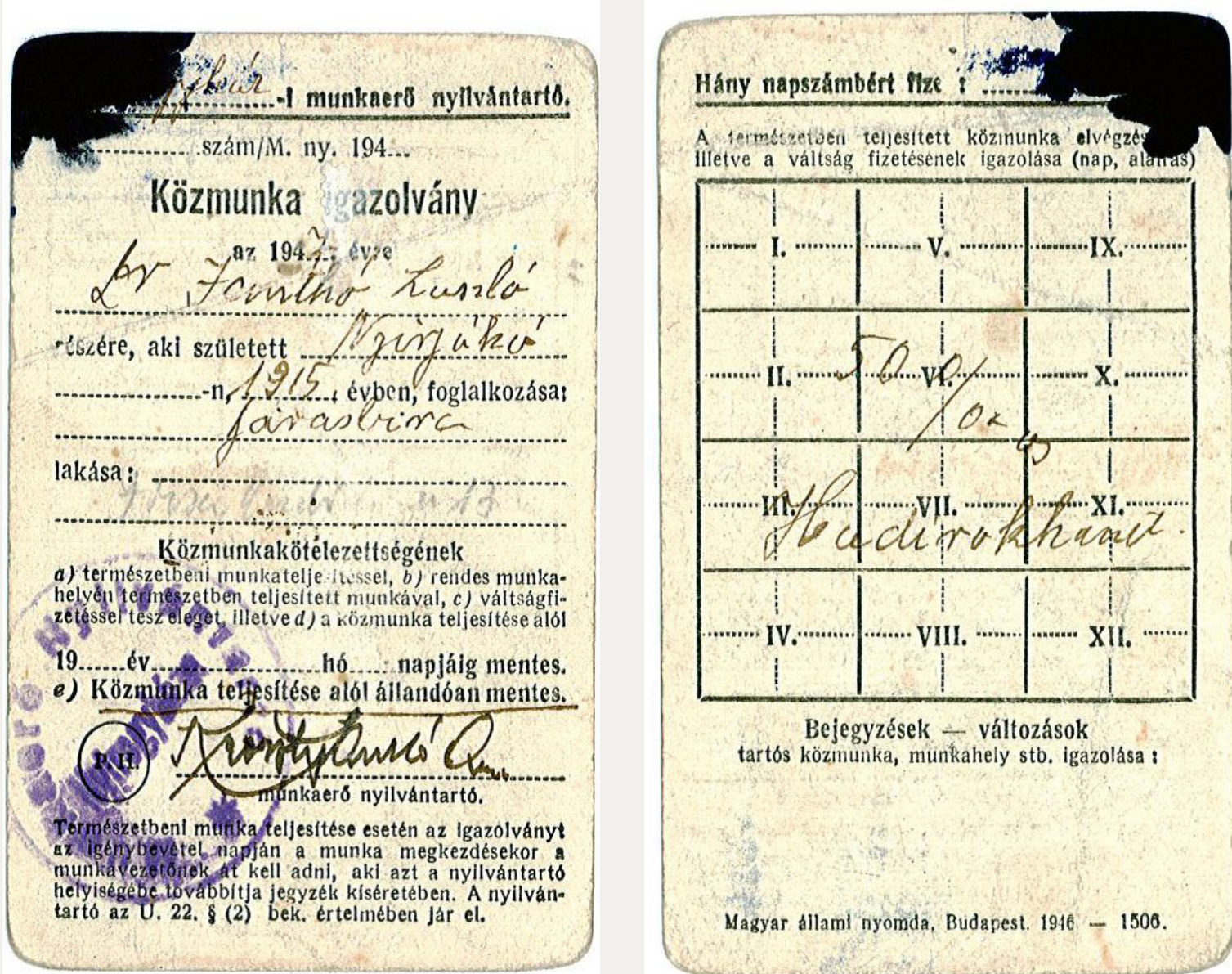
A front átvonulása után szabadságotkáltak és a közlekedés megindulásával Komáromból Nyírájközségben lakó szüleihéz ment haza. A szülőfalujában eltöltött néhány napot követően Nyíregyházára utazott, és a Nyíregyházi Járásbíróságon jelentkezett szolgálatátételre, ahová 1945. június 20-án – a 77/1945. E.M. számú rendelet 5-8. alapján az igazolás megalapozásától függő hatállyal bírónak osztotta be az igazságügyminiszter.

A bírói szolgálatra való jelentkezését és kinevezését követően Janthó Lászlónak is át kellett esnie a nyíregyházi igazoló-bizottság vizsgálatán. 1945. július 29-én igazolták „fedhetetlenségét”. Az ekkor még mindig királyinak titulált nyíregyházi járásbíróság székhelyén alakult igazoló-bizottság határozatán 8 személy aláírása szerepel, akik nagy valószínűséggel a polgári pártok, illetve a szakszervezet helyi képviselői voltak.

A királyi jelző nem elírás, és nem a formanyomtatványban benne maradt szöveg, hiszen az ország államformáját illetően az 1946. évi I. törvénycikk 2.§-a mondta ki 1946. január 31-ei hatállyal, hogy Magyarország köztársaság, addig viszont még királyság volt.

Ezt követően Janthó László ott folytatta jogászai és bírói pályafutását, ahol 1944 februárjában kénytelen volt abbahagyni Nagybanán. Egy 1945. december 15-én kelt miniszteriumi leiraton még mindig úgy szerepel, mint „a nyíregyházi járásbírósághoz beosztott nagybányai járásbíró”. Ennek oka az volt, hogy Észak-Erdély jogilag csak a Párizsban 1947. évi február 10. napján kelt békeszerződés becikelyezése tárgyában meghozott 1947. évi XVIII. törvénnyel lett ismétleten elcsatolva Magyarországtól, tehát addig nagybányai járásbírónak volt tekinthető, aki szolgálatvégzését a nyíregyházi járásbíróságon teljesítette. Ezért vált szükségessé, hogy 1947 áprilisában – amikor már közel két éve a nyíregyházi járásbíróságon teljesített szolgálatot – kerüljeze áthelyezését Nagybanányról Nyíregyházára. A kérelemnek helyt adott a miniszterium.

Figyelemet érdemel, hogy 1947-ben is még a királyi feljes papírt használták az igazságügyi miniszteriumban, de tekintettel arra, hogy megváltozott az államforma, a kir. szót, illetve a Szent Koronát a címeren egyszerűen tintával lefestették.

Janthó László 1945 júniusában kezdte meg a Nyíregyházi Járásbíróságon a bírói munkát polgári ügyekben. Tekintettel arra, hogy a háborús frontvonal átvonulását követően a Vörös Hadsereg hadikórházaként használta a bíróság épületét, ennek következtében a bútorok és az íratár is jócskát megsemmisült, így nem voltak ideális körülmények a munkavégzéshez.

A bírósági munkát több esetben a dolgozók nem megfelelő lakáshelyzete is nehezítette, sok bírósági dolgozó lakhatása nem volt megoldva. Voltak alkalmazottak, akik családostul a bíróság épületében kialakított szállásokon laktak. Akik a lakhatási problémák miatt voltak kénytelenek különélni a családjuktól, úgynevezett „különélési díjban” részesültek az Igazságügyi Miniszteriumtól, amely a megyei bíróság akkori elnöke szerint „tetemes kiadást jelentett” a tárcának.

Janthó László 1954. május 31-ig dolgozott a Nyíregyházi Járásbíróságon, és azt követően 1954. június 1. napján addigi kiváló szakmai munkája eredményeképpen áthelyezték a Nyíregyházi Megyei Bírósághoz, ahol ugyancsak polgári ügyekben dolgozott tovább polgári egyesbíróként.

1958. január 1-től megyei bírósági tanácselnöki megbízatást kapott, és polgári fellebbviteli tanácsvezetőként végezte tovább bírói hivatását a 3.Pf tanács elnökéként.

Munkája elismeréseként többször kapott miniszteri dicséretet, 1960-ban az „Igazság Kiváló Dolgozója” címet, 1978-ban pedig bírósági tanácsos címet kapott.

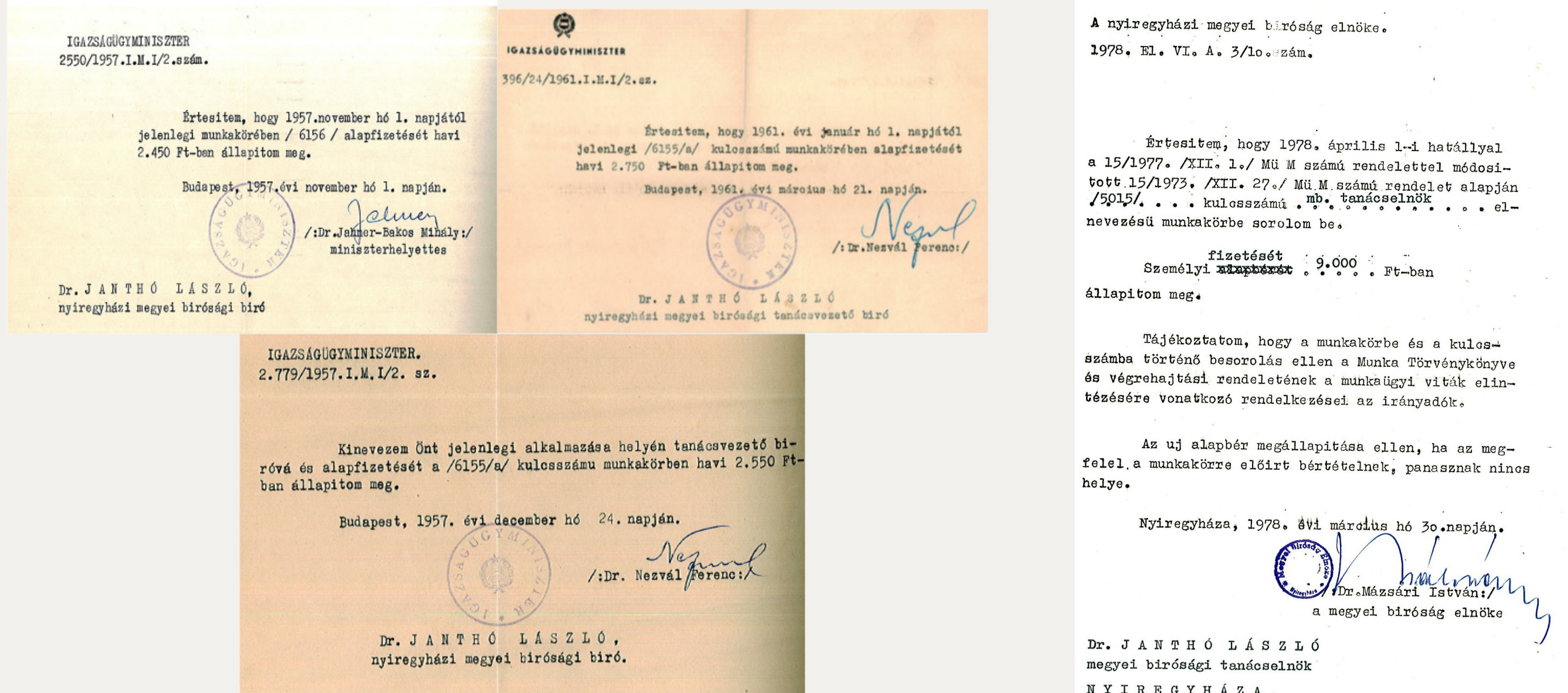
Társadalmi munkát a szakszervezetben bizalmiként, szakszervezeti bizottsági tagként, a Vöröskereszt bírósági szervezete titkáráként végezte éveken át, valamint a Magyar Jogász Szövetség Megyei Szakosztályának volt elnöke, valamint a megyei bíróság újtáseaiért volt felelős az 1950-es és az 1960-as években. Az eljárások ésszerűsítése és a bürokrácia csökkentése iránti jogszabály-módosítási javaslatokat neveztek újtátsoknak akkoriban.

A Nyíregyházi Törvényszéken, a Nyíregyházi Járásbíróságon, illetve az ügyvédi kamarában a mai napig vannak olyan aktív bírók, igazságügyi alkalmazottak, illetve ügyvédek, akik még dolgoztak együtt vele. Mindannyian jó emlékeket ápolnak rá. Janthó László 2000. október 7-én, életének 86. évében hunyt el nyíregyházi otthonában.

A kiállításon bemutatott további iratok és tárgyak bemutatása

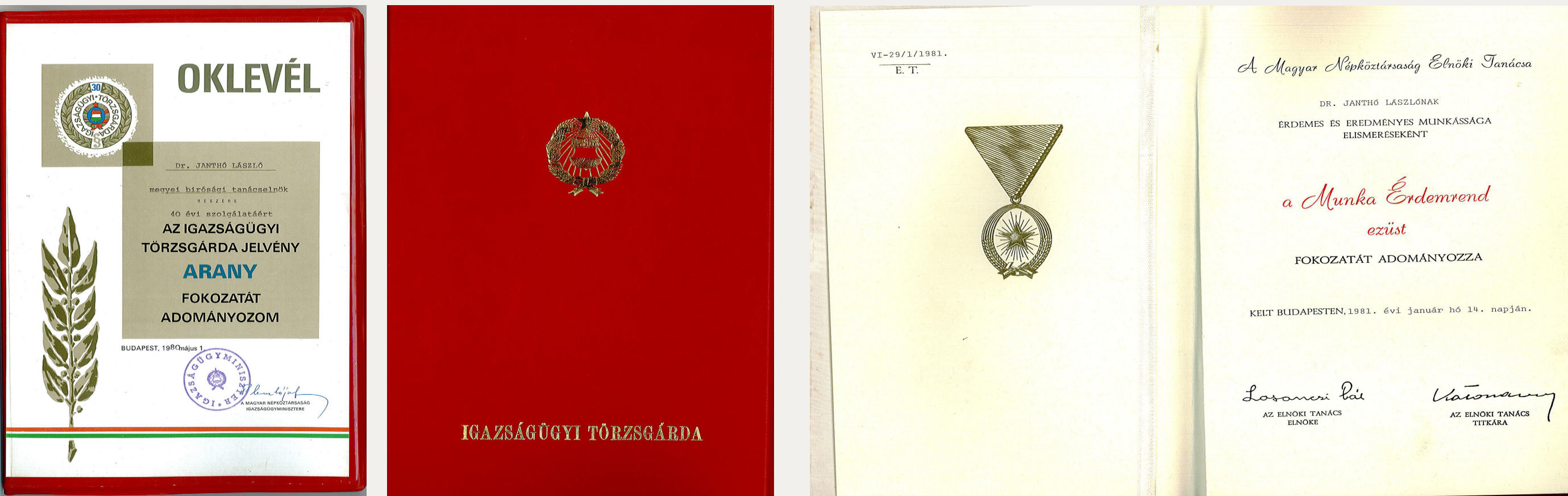
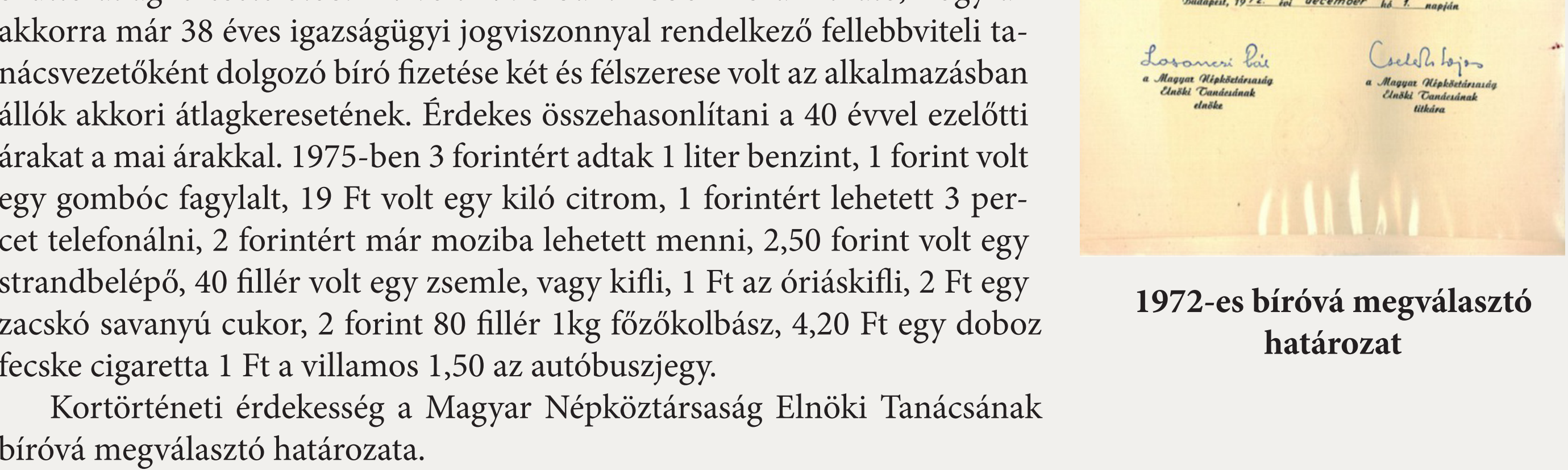
A szocialista Magyarország mindennapiainak fontos és meghatározó okirata volt a Munkakönyv. 1951-től a munkavállalók személye feletti ellenőrzés érdekében az első Munka Törvénykönyvről szóló 1951. évi VII. törvényerejű rendelettel bevezették a kötelező munkakönyv-rendszert, a munkahelyeken felállították a káderezést végző személyzet osztályokat.

Janthó László részére 1951. február 22-én állították ki a *Munkakönyvet*, amelyben feltüntették a munkavállalással kapcsolatos lényeges és munkajogi szempontból meghatározó történéseket.

A következő fizetést megállapító iratokból megtudható, hogy 1961-ben egy megyei bírósági tanácsvezető bíró havi alapfizetése 2.750 Ft volt. Viszonyításnak figyelembe vehető a Központi Statisztikai Hivatal kimutatása az 1961. évi átlagbérről: eszerint az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a nemzetgazdaságban 1599 Ft volt 1961-ben. Ebből kiszámítható, hogy 1961-ben egy megyei bírósági tanácsvezető bíró fizetése két és félszerese volt az alkalmazásban állók akkori átlagkeresetének. Érdemes összehasonlítani a 40 évvel ezelőtti árakat a mai árakkal. 1975-ben 3 forintért adtak 1 liter benzint, 1 forint volt egy gombóc fagyalt, 19 Ft volt egy kiló citrom, 1 forintért lehetett 3 perces telefonálni, 2 forintért már moziba lehetett menni, 2,50 forint volt egy strandbélépő, 40 fillér volt egy zsemle, vagy kifli, 1 Ft az óriáskifli, 2 Ft egy zacskó savanyú cukor, 2 forint 80 fillér 1 kg főzőkolbász, 4,20 Ft egy doboz fecske cigaretta 1 Ft a villamos 1,50 az autóbuszjegy.

Kortörténeti érdekesség a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának bíróvá megválasztó határozata.

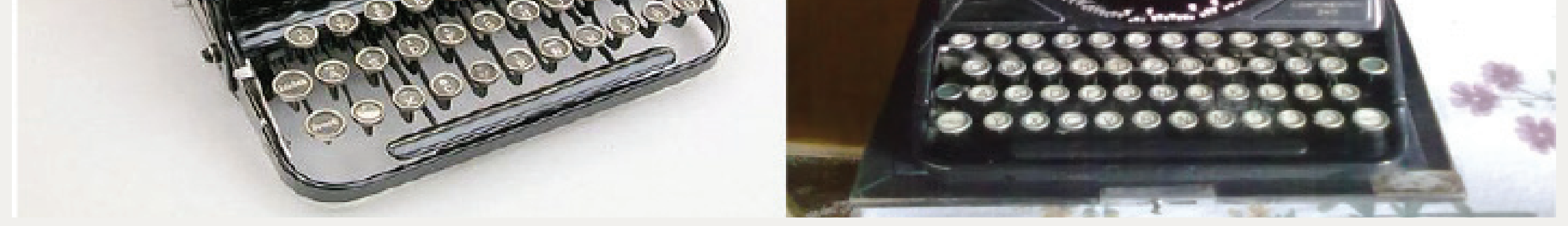

Az 1972. évi IV. törvény értelmében valamennyi, akkor szolgálatban lévő bíró esetében is már vizsgálni kellett a hivatás gyakorlásához szükséges feltételeket, és külön döntést kellett hozni a bíróvá választásról. Janthó Lászlót is – aki ekkor már 28 éve gyakorolta bírói hivatását – megválasztotta bíróvá az Elnöki Tanács.

1979. október 15-én volt pontosan 40 éve annak, hogy Janthó László igazságügyi szolgálatba lépett. Ezen kerek évforduló alkalmából az igazságügyi törzsgárda jelvény arany fokozatát adományozta számára az igazságügy-miniszter.

1981 januárjában – nyugdíjba menetelekor – az Elnöki Tanács „érdemes és eredményes munkássága” elismeréseként a 'Munka Érdemrend' ezüst fokozatát adományozta részére.

Janthó László ahhoz a generációhoz tartozott, akinek életét végigkísérték az írógépek, amelyek egykor a bíróságok nélkülözhetetlen eszközei voltak. Együtt született és együtt halt meg az írógép Janthó László generációjával.

Korabeli írógépek: balra egy Naumann Erika féle írógép, jobbra egy Continental 340 típusú írógép

Készítette: Kapinné Dr. Farkas Gyöngyi, a Kisvárdai Járásbíróság Elnöke
Dr. Dezső Bálint, a Nyíregyházi Törvényszék bírósági titkára
Grafikai szerkesztés: Kovács Gábor, Országos Bírósági Hivatal

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI HIVATAL

NYÍREGYHÁZI TÖRVÉNYSZÉK